

Burträsk kyrka, Västerbottens län.

Viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor.

Ca 1600	Kapell av trä uppfört (kanske så tidigt som 1585, enligt seminarieläraren J. P. Gipes uppgifter från riksarkivet?, riven ca 1685). Skall ungefärligen ha varit placerat vid nuvarande kyrkogårdsmurens sydvästra hörn (söder om gatukurvan?). Begravningsplats tillkom troligen samtidigt. Kyrkstad uppförd i dess närhet. Församlingen bildades 1606, efter utbrytning från Skellefteå.	ATA.
(1685–1686)	Korskyrka av trä uppfört, strax norr om den gamla kyrkan (eller på samma plats) av Mikael och Johan Nilsson, Piteå. Pengar till kyrkan insamlades av häradshövding Henrik Wijnblad. Troligen var kyrkan lik Piteå stadskyrka, med kortare korsarmar i norr och söder samt gavelrösten i varje väderstreck, utbyggt vapenhus och farstu. Restaurerad 1754 av Hans Biskopp. Riven ca 1819. Ny predikstol snidades.	Visitationshandlingar. Landskansliets handlingar. Forskningsarkivet, Umeå universitet
1600-talets slut.	*En tredelad altartavla skall finnas bevarad från sent 1600-tal. En del skall finnas på hembygdsmuseet med motivet en kvinna som håller i ett ankare, symboliserande hoppet (Risåträskgårdens storstuga, tidigare i privat ägo i Renbergsvattnet) och två andra delar på Skellefteå museum, föreställande tron och kärleken (okänd konstnär). (*Kyrkstadshuset påbyggda, med loftgångar sammanbyggda tvåvåningshus. Kyrkstugorna grupperade kring ett öppet torg).	ATA.
(1780)	1700-talets mitt/slut. Porträtt av Kh Axel Örnberg, målad av den finlandssvenske konstnären Nils Schillmark (V-k-artikel) Klockstapeln restaurerad eller nyuppförd.	ATA.
(1817–1820)	Korskyrka av trä uppförd strax norr om den gamla kyrkan av byggmästare Simon Geting, Åbord, Ångermanland. Geting upprättade ritningen 1816, men vid granskningen vid Överintendentsämbetet, 1817, ändrades ritningen något av arkitekt Per Wilhelm Palmroth, Stockholm. Sakristian placerades bakom koret, korsvinklarna gjordes avfasade, kyrkan fick rektangulära fönster istället för rundbågade. Tornet uppfördes varken enligt Getings- eller Palmroths ritningar under denna tid. Predikstol, altaruppsats, läktare utfördes av bildhuggare Per Westman, Utanö, Ångermanland. Förstärkningar av kyrkans insida med pilastrar utfördes av komminister Johan Anders Linder, Umeå 1824. Kyrkan brädfodrades 1824–1825 av Anders Dahlberg, Andersvattnet (stående panel exteriört, liggande panel interiört).	ATA.

(1827–1828)	<p>Tornet i väster tillkom efter ritningar av komminister Johan Anders Linder, Umeå (delvis efter förebild hämtade från Skellefteå stadskyrkas torn), av byggmästare Nils Petter Benzelius, Luleå.</p> <p>*Rivning av klockstapel. Återgiven på teckning från 1827 av Olof Olsson (N. J. Ekdahls samling).</p>	ATA.
1840-talet	*Bogårdsmur av sten med järngrindar (som tills viss del tycks vara bevarad ännu idag (2003). Den äldsta delen i väster. Under 1600 och 1700-talet fanns en timrad bogårdsmur.	ATA.
1852	*Järngrindar till portstolpar, sydväst och söder om kyrkan.	
1904	<p>*Den gamla orgeln av Per Zacharias Strand, från 1839, skänkt till Kalvträsk kyrka.</p> <p>*Ny orgel och orgelfasad ritad av arkitekt Fredrik Falkenberg (orgelverk av Zetterqvist & son).</p>	ATA.
1917 (1917)	<p>*Järngrind till portstolpar nordväst om kyrkan.</p> <p>*Altartavla av Gärda Höglund.</p>	ATA.
1918	<p>*Nytt begravningskapell uppfört efter ritningar av inspektor J. A. Lundström, Gammelbyn. Byggnaden anpassades till den närbelägna kyrkan. Rivning av den gamla likboden som kan ha legat på samma plats (okänt utseende).</p> <p>*Plankarta upprättad över kyrkstaden.</p>	ATA.
(1926)	<p>Restaureringsprogram av länsarkitekt Edvard Lundqvist, vilket reviderades något av Byggnadsstyrelsen.</p> <p>*Ingång till sakristia och källaren samt uppgång till östra läktaren, efter förslag från Byggnadsstyrelsen.</p> <p>*Nytt värmesystem planerades.</p>	ATA.
(1928–1929)	<p>*Elektrisk belysningsanordning och elektriskarmatur.</p> <p>*Invändig ommålning och dekorerings efter förslag av Yngve Lundström, som undersökt äldre färglager. Ett äldre förslag från 1928 underkändes av byggnadsstyrelsen.</p>	ATA.
1929	*"Uppsnyggning och försköning" av begravningsplatsen.	ATA.

1930	<p>Kyrkstaden brann. Ett 10-tal kyrkstugor klarade sig, varav fem stycken tvåvåningsbyggnader (två på vänstra sidan och två på högra sidan vägen. Övriga hus var envåningsstugor och ett fåtal stallar. De gamla stugorna flyttades 1936. Orsaken var att de planerades att rivras redan före branden av trafiktekniska skäl, då de var placerade vid den synnerliga riskabla infartskurvan.</p> <p>*Tre nya kyrkstadshus uppförda med 48 kamrar (ritade av arkitekt Birger Dahlberg, Skellefteå).</p>	ATA.
1932	<p>*Ny indelning av gravkvarter på viss del av begravningsplatsen, planerades efter förslag av distriktslantmätaren Karl Lindeberg. Möjligen utfört först 1937, enligt ny planering??</p>	ATA.
1936	<p>Restaurering av begravningskapellet, efter förslag av byggmästare Johan Sandberg, Skellefteå.</p> <p>*Golvet och podiet borttagna. *Garderober borttagna. *Östra ytterdörren och yttertrappa borttagna. *Källarens betongväggar pågjutna med betong till erforderlig höjd. *Betonggrund lagd till 130 cm djup under markplanet. *"I-balkar" inlagda över gravkällaren och däremellan göts betongvalv. *Fönster i gravkällaren. *Förråd utfört i gravkällaren med väggar, innertak och hyllor av trä. Innertak till passage och vedbod samt väggar och dörrar av trä. *Komplettering av granitsockel till kapellet. Nya sockeldelar av granit, där östra yttertrappan borttagits. *Fasaden kompletterad efter den borttagna östra dörren. Där dörren borttagits gjordes fönster lika de på längdfasaden (korffönstrets nedre del skulle avkortas med två rutor?, med fönsterplatta belägen ovan altarbordet. *Alla fönster förseddes med dubbla fönsterbågar. Korffönstrets innerbågar försett med svagt gult antikglas. *Trossbotten med sågspånsisolering i kapellgolvet varpå de gamla golvplanken återinlades. Den högre plattan på golvet utförd med samma höjd och storlek som tidigare. Golvet skulle oljemålas i ljusbrun färgton samt fernissas. *Podium framför altaret 90 cm brett och 15 cm högt och med lika längd som altarbordet (skulle färgbehandlas lika som golvet). *Innerväggar försedda med två lag ½ tum ankarboard (troligen ovanpå den gamla panelen). Nya fönsterfoder insattes på insidan. *Innertaket skulle täckas med 1 x 2 meters furuplywood samt förses med enkel taklist efter långväggarna (alltsammans skulle syrelaseras i ljus ton samt cellulosa bestrykes).</p>	

	<p>*Överbyggnad, tillbyggd över källartrappan i öster, täckt av galvaniserad plåt. Överbyggnaden skulle förses med en pardörr täckt av galvaniserad plåt..</p> <p>*Fönsterbleck av galvaniserad plåt.</p> <p>*Fönsterglas och glaskittning kompletterad.</p> <p>*Avloppsledningar dragna.</p> <p>*Skorsten uppmurad med en höjd av minst 75 cm över nock. Skorstenen gavs samma krönform som kyrkans skorsten.</p> <p>*Värmeanordning med kamin (Skoglund & Olsson. Nr 6).</p> <p>*Vedlåda tillverkad.</p> <p>*Det gamla altarbordet återinsatt, oljemålat, marmorerat tillsammans med korsymbolen i ljusgrått. Knäfallspallen restaurerad och ommålad.</p> <p>*Elektriskt ljus med tre ljuspunkter i kapellsalen och fyra i källaren. Ny takarmatur i begravningskapellet.</p> <p>*Taket tjärat. Korset på taket målat.</p> <p>*Yttertrappa i väster med ytterdörr och karm upphöjt och justerat.</p> <p>*Utvändig ommålning av kapellet. Väggfältet över fönstret till entrén, målades i svart en devis "Tänk på döden" med schabloniserade bokstäver.</p> <p>*De fyra kvarvarande gamla kyrkstadshusen planerades att flyttas.</p>	
1937	*Ändring av gravindelning på två kvarter i sydost (förslag av byggmästare Karl G. Dahlberg, Skellefteå.	ATA.
1939	*Utvidgning av kyrkogården åt norr, nordost samt planering av området bakom begravningskapellet i öster (förslag av länsarkitekt Karl Sörensen, Umeå). Hela den nya delen avsågs att ingärdas med bogårdsmur av sten. Emellertid uppfördes ett trästaket mot sjösidan i öster.	ATA.
(1940)	Kyrkan brandskadades vid eldsvåda den 21 januari. Branden startade i värmecentralen under altaret och spreds i trossbotten. Emellertid lyckades man släcka densamma, men bänkarna och golvet förstördes. Restaurerad av arkitekt Birger Dahlberg och konstnären Yngve Lundström.	ATA.
1945	Kyrkan brann p g a överhettning av värmesystemet. Den starka kylan var utlösande faktor och elden uppstod i golvet. Det som räddades var kyrksilvret, dopfont, altarprydnader, böcker, mässkrudar och en del av kyrkans mattor (samt några tavlor), från sakristian. Begravningskapellet användes sedan under några år som gudstjänstlokal, vartill en provisorisk klockstapel uppfördes (riven ca 1949).	ATA.

1946	<p>*Röd mönstrad mässhake av silkessammet konserverad (initialer L. H och A. H. Från 1700-talet). Nytt handvävt linnefoder insatt.</p> <p>*Svart mässhake av silkessammet, dekor av ljusa mönstrade ylleband (från 1700-talet). Nytt linnefoder insatt. En speciell galge beställdes.</p> <p>*Konservering av två kollektståvar av svart sammet från 1785 med initialerna A. Ö. B och E. C. G. Några sammetsfält utbytta. Ringarna putsades och riktades.</p>	ATA.
(1946)	<p>Komministerbostaden rasade ihop i samband med inredande av källaren. Skadorna blev omfattande. Byggnaden restaurerades och förändrades delvis. Ingången skulle ges en kraftigare betoning med breddning av ingången. Två fönster skulle flankera ingången. Ev skulle en veranda uppföras.</p>	ATA.
1947–1949	<p>Korskyrka av tegel på betonggrund, uppfört på samma plats som den nedbrunna kyrkan (samt upptog ytterliggare en mindre del av begravningsplatsen), efter ritningar från 1946 av arkitekt Bengt Romare, Stockholm. Byggmästare J. A. Johansson, Skellefteå. Kyrkan rymmer ledigt 1300 sittplatser, men kan ta in ca 2000 personer (längd 35 meter, samma som sin föregångare. Bredd 40 meter med korsarmarna inräknade som vardera är 12 meter långa. Tornet mäter 50 meter. Valvet är som högst 13 meter).</p> <p>Kyrkan orienterad i väst-östlig riktning med tornet i sydväst. Utvändigt putsad och vitkalkad. Ursprunglig taktäckning av tjärat spån (vart tredje skift med spetsiga spån, i övrigt rektangulära spån). Romare ritade även urverket på tornet och invändig inredning, belysningsarmatur m m. Freskomålningar i koret av Lennart Segerstråle, Borgå, Finland med motiven ”Getsemane, Uppståndelsen, Golgata”. Orgel samt kororgel från Nils Hammarberg, Göteborg (kororgeln kan även spelas från läktarens orgel). Piscina i sakristian av Yxhultsmarmor (enligt Umebladet den första piscinan i Norrland). Lilla klockan gjuten från rester av de gamla klockorna. Båda klockorna gjutna av Bergholtz, Stockholm. Brudkrona skänkt till kyrkan, ritad av konstnären Erik Flemming.</p> <p>Tegel av olika sort användes. Handslaget tegel mot rumssidor, mellanväggar av murtegel samt vissa murpartier med hårdbränt tegel i cementbruk. För att reglera akustiken beställdes håltegel med olika djup i teglet. Valv av tegel med konsoler och slutstenar av granit. Ytterdörrar av ek (sandblästrad och tjärbränd). Ekparkett lades innanför altarringen i koret, i sakristian, i brudkammaren och skrudkammaren. Vissa golvytor, golvfriser och fönsterbänkar av Gusta kalksten.</p> <p>De gamla sockelmurarna borttogs efter branden. Vissa delar av den gamla bogårdsmuren (i väster) revs. Den tillvaratagna</p>	ATA.

	stenen skulle eventuellt användas till sockelmurarna närmast bogårdsmuren efter bearbetning. Viss fällning av befintliga träd utfördes. Gravplatser under kyrkans golv skulle lämnas orörda. Några gravplatser skulle eventuellt flyttas.	
1952	*Korbänkarna färdigställda. *Bänkar och altarringens spegelpartier målade av dekorationsmålare Jehrke, Stockholm. *Läktarbarriären ommålades av Jehrke (vars tidigare färg dåligt harmonierade med den övriga inredningen). *Till de gravvårdar som hamnade under kyrkans grund, uppsattes en minnestavla i kyrkan.	ATA.
1954	*Antependium och mässhake skänkt till kyrkan.	ATA.
1956	*Träskulptur (två meter hög), till dopplatsen av konstnären Yngve Andersson, Stockholm. Skulpturen tillverkades av ”ädelfuru” från 1700-talets början. Virket hämtades från rivningshus i Stockholm. *Järngrind till portstolpar i öster.	ATA.
1964	*Omtäckning av tak till sakristia och andaktsrum med kopparplåt, planerades. Takens spåntäckning hade p g a den flacka lutningen inte fungerat tillfredställande. Läckage hade uppstått och den invändiga putsen som hade blivit så fuktig att färgen flagnat av. *Kyrkogårdsutvidgning åt nordost på kyrkoherdeboställets åkermark samt privat mark tillhörande Ingrid Marklund, Skellefteå. Köpet skedde under hot om inlösen enligt expropriationslagen (VAB, Umeå 1963. Åke Lundberg, Carl Henrik Nordlund). En befintlig gammal björallé ansågs sakna värde i den nya anläggningen. *Omändring av kyrkogårdens huvudentré planerades, med delvis rivning av den gamla kyrkogårdsmuren, så att tre av den gamla kyrkogårdens entréer kunde samordnas med huvudentrén.	ATA.
1967	*Förråds- och ekonomibyggnad (tryckimpregnerad lockpanel, laserat grågrönt) samt ekonomigård uppfört vid den utvidgade delen av begravningsplatsen (VAB, Umeå).	ATA.
1968	*Konservering av den gamla bevarade dopfunten (1800-tal). Övre delens färg brandskadad. Locket kompletteras med kors, hängande kulor och delar av ornament nygjorda, efter äldre foto (konservator Albert Eriksson). *Konservering av kistor. *Fotodokumentation av silvret i samband med försäkringsvärdering. Fotona skulle förvaras i pärmar i arkivet. *Området utanför kyrkogården mot gatan lagd med asfalt. Även gången mot gravkapellet skulle asfalteras och förses med sk grustopp (ej genomfört?).	ATA.

	*Grusbeläggning av gångar på kyrkogården.	
1969	*Kompletteringsarbeten på ekonomibyggnaden.	ATA.
1970	*Vävd matta i koret (Gammelstads Handväveri AB).	ATA.
1971	Restaureringsarbeten i begravningskapellet. *Slipning och behandling av golv. *Vävspanning och värmeisolering. *Ändring av förråd. *Ändring av entréavdelning. *Tätning av fönster. *Elvärme installerad. *Komplettering av ljuspunkter. *Kompletteringsmålning. *Vattenledning dragen. *Målning av golvet i källaren, räcke till trappa, uppsnyggning och ändring av förråd. Ventilation i källaren *Fasadbelysning på den östra sidan (Burträsk elbyrå AB).	ATA.
1973	*Nya skrudskåp i sakristian. *Reparation av kyrkoherdebostället. *Reparation av förråd och garage.	ATA.
1974	Underhållsåtgärder på kyrkogården. *Den äldre återstående delen (med sin speciella karaktär) öster om kyrkan skulle bevaras. *justering av vägar, justering och omläggning av gräsytor, justering och riktning av gravstenar och gravramar. Påläggande av nytt grus till grusgångar. *Handikappram utan räcke av arsenikimpregnerad furuplank. En ledstång sattes upp vid kyrkoväggen (handikappramp till gravkapellet skulle utgå). *Ommålning av kyrkoherdebostället.	ATA.
1975	*Borttagande av spåntaket, som var rötskadat och murket på ca 10 % av taket och tycks ha lagts felaktigt. Det ansågs också dyrt i längden att reparera och tjära detsamma p g a omfattande ställningsbyggen till det otillgängliga taket. *Mönsterlagt skiffertak (från Grythyttan. Koppertak övervägdes även).	ATA.
1977	*Toaletten i vapenhuset ombyggdes till en mera handikappvänlig toalett. *Omputsning av yta vid altarets högra sida.	

1979	<p>*Gravkapellet tillbyggdes åt öster.</p> <p>*Ytterpanelen nedtogs. Gammal isoleringen av spån och plast avlägsnades och ny mineralullsisolering lades in. Den gamla panelen återuppsattes, men kompletterades på skadade ställen.</p>	ATA.
1980	<p>*Beslut om bevarande av gravkvarter i befintligt skick, närmast öster om kyrkan (obs beslut redan 1974). Ett urval av de intressantare borttagna och överblivna gravstenarna skulle bevaras och ställas upp på del av kyrkogård som ännu inte tagits i bruk. Övriga överblivna stenar skulle grävdas ner i en bank nära kyrkogården. Särskilt ömtåliga gravvårdar av trä och järn skulle fortsättningsvis bevaras i tornkammaren.</p>	ATA.
1985	<p>*Konservering av röd mässhake med gaffelkors av blått band, från 1953. Restaurerad av Libraria.</p>	ATA.
1987–1988	<p>Invändiga underhållsarbeten.</p> <p>*Rengöring av väggar och valv med torr metod (rengöringsmassa av vetemjöl eller gummiduk, valvet kalkades om 3–4 strykningar).</p> <p>*Vissa målningsarbeten.</p> <p>*Översyn av värmeanläggning och elinstallationer från 1949. Byte av bänkvärmare (frågan väcktes efter det att Backen kyrkan i Umeå hade brunnit).</p> <p>*Altarfresken rengjord av konservator Per Mattsson.</p> <p>*Bänkarnas fotbräder slipades, laserades och lackades. I övrigt tvättades bänkarna samt slipades och bättrades, där skavanker förekom. Alla bänkryggar omlackades.</p> <p>*Dynor inlagda på bänkarna (typ Jaksland dynan) för att förbättra ljudabsorbationen.</p> <p>*Slipning och lackning av golvet.</p> <p>*Delar av kalkstengolvet omlagt p g a förskjutningar. Uppriktade med cement.</p> <p>*Innerglassfönster insatta med smäckra stål profiler. De befintliga inre glasen (antikglas) omsattes på utsidan.</p> <p>*De sista bänkraderna borttagna.</p> <p>*Ombyggnad av en bänkrad för förvaringsändamål.</p> <p>*Lagning av golvet i sakristian.</p> <p>*Nya gångmattor.</p> <p>*Ny ljudanläggning.</p> <p>*Brandlarm med rökdetektorer och automatisk signal till brandkår installerades.</p> <p>*Ny kororgel, som emellertid placerades i södra korsarmen. (Bertil Gammelgård, Septima Orgel AB).</p> <p>*Borttagande av de tre främsta bänkraderna samt bänkskärm i södra korsarmen, för skapande av körplats. Lösa stolar skulle insättas där för kören.</p> <p>*Kontroll av elledningssystemet.</p>	ATA.

1990	*Kyrkan skyddad enligt kulturminneslagen.	ATA.
1992	*Altarringens tygklädsel utbytt mot skinn. *Brudkammaren gjord mera barnvänlig. Flyttning av äldre föremål, bl a den gamla dopfunten.	ATA.
1995	*Fasadrestaurering (VAB, Skellefteå), p g a mindre putsador samt att avfärgningen hade försvunnit. Putsskador lagade med kalkbruk med samma ytstruktur som tidigare. Avfärgning med kalkfärg i kulör lika befintlig. *Restaurering av kyrkoherdebostället. *Justering av felaktig gränsdragning på kyrkogårdens norra sida (Åke Lundberg, Teg). Kyrkogården i denna del tillkom på 1960-talet och gick fyra meter för långt in på angränsande tomt. Häcken togs upp och en ny häck av häggmispel planterades. Avgränsningen för kyrkogården flyttades dessutom till gräsytan öster om bilväg och parkeringsplats.. *Belysning på kyrkogårdens norra del.	ATA.
1996	*Restaurering av två vita mässhakar, vilka kompletterades med nya foder. Restaurering av altarbrun samt predikstolskläde och stola.	ATA.
1997	*Restaurering av mässhake från 1949 (Libraria, av M. G), vid Jämtlands läns museums textilenhet.	ATA.
1998	*Invändiga rutor, inom brunmålade stålprofiler, insatta i kyrkorummet, efter förslag av Rolf Sixtensson, Västerbottens museum. *Avvattningsanordning till sakristians tak.	ATA.
2000	*Restaurering av begravningskapellet. *Nya innerbågar. *Omkittning av fönsterna. Linoljekitt skulle användas. *Utvändig ommålning med linoljefärg. Fasader fick samma färgsättning som tidigare. Ytterdörrens färgsättning justerades till bränd terra (nära ursprunglig ton).	ATA.